

Istraživanje i zaštita sivog sokola (*Falco peregrinus*) u Hrvatskoj

Foto: Ivica Lolić

Sivi sokol (*Falco peregrinus*) je ptica grabljivica koja se hrani drugim pticama. Uglavnom lovi ptice do veličine goluba na način da se u letu s visine obrušava na plijen te ga omamljuje udarcem. Pri obrušavanju može dostići brzinu veću od 300 km na sat!

Sivi sokol se gnijezdi na visokim liticama te na neboderima i tornjevima u gradovima. Gnijezdi se na golom tlu, na policama, u pukotinama litica ili koristi napuštena gnijezda drugih ptica. Gnijezditi započinje u ožujku i travnju. Leglo se sastoji najčešće od 3-4 jaja na kojima ženka sjedi 29-32 dana. Mlade ptice napuštaju gnijezdo nakon 35-42 dana.

Sivi sokol je naveden kao rizična gnjezdarica u Crvenoj knjizi ugroženih ptica Hrvatske. U drugoj polovici 20. stoljeća brojnost sivog sokola se u Europi i Sjevernoj Americi smanjila za 90%, što je dovelo do izumiranja u nekim dijelovima areala pa tako i u kontinentalnoj Hrvatskoj.

Smatra se da je glavni razlog izumiranja široka uporaba pesticida poput DDT-a. Unosom pesticida (DDT) u hranidbeni lanac dolazi do koncentracije otrovnih tvari kod vršnih grabežljivaca poput sivog sokola. Pesticid uzrokuje stanjenje jajne lupine tako da tijekom inkubacije gnijezdeća ptica zdrobi jaja. Zbog toga dolazi do neuspješnog gnijezdenja bez podmlatka.

Trajnim naporima ornitologa zaštitaraprirode i okoliša, najopasniji pesticidi (DDT) su danas zabranjeni te se populacija sivog sokola oporavlja, a u kontinentalnoj Hrvatskoj se ponovno gnijezdi.

Međutim, ova je grabljivica još uvijek ugrožena zbog trovanja, krivolova i kolizija s vjetroelektranama te žicama dalekovoda. U novije vrijeme prijetnju predstavljaju penjači koji mogu uznemiriti gnijezdeće ptice na liticama.

Želimo da se i Vi uključite u zaštitu sivog sokola u Hrvatskoj kako bi ova fascinantna ptica trajno opstala obogaćujući time biološku raznolikost naše zemlje. Javite nam Vaša opažanja ptica jedinki ili gnijezda sivog sokola te, ukoliko primijetite, ugrožavanje ili uznemiravanje istih.

Sivi sokol je temeljem Zakona o zaštiti prirode strogo zaštićena vrsta i bilo koje uznemiravanje je zabranjeno, a ubijanje se kažnjava novčanom kaznom od 40.000,00 kn.

Projekt „Istraživanje i zaštita sivog sokola (*Falco peregrinus*) u Republici Hrvatskoj“ je realizirala Udruga za biološka istraživanja – BIOM uz financijsku potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

